

мічно активного населення країни і зменшення рівня безробіття до мінімального соціально-допустимого рівня. Питання безробіття є дуже актуальним і потребує подальших досліджень, що і буде розглянуто у наступних наукових працях.

Література

1. Про зайнятість населення: Закон України від 01.03.1991 р., № 803-ХІІ (зі змінами та доповненнями) // Закони України. – Т. 1.
2. Котова О.В. Державна молодіжна політика: проблеми працевлаштування молоді / О.В. Котова // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції. – 2008. – Т. 1. – С. 38-40.
3. Ляшенко О.А. Професійне навчання та професійна підготовка як інструмент подолання безробіття / О.А. Ляшенко // Економіка та держава : наук.-практ. журнал. – 2008. – № 5. – С. 94-95.
4. Статистичні дані Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Прушківська Е.В. Світовий досвід та основні напрями державного регулювання зайнятості в Україні // Держава та регіони : наук.-виробн. журнал. – 2008. – № 4. – С. 182-186.
6. Серьогіна Ю.С. Безробіття в Україні: проблеми та перспективи // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції. – 2008. – Т. 2. – С. 171-173.
7. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> – Евростат.
8. Чурилова О.В. Безробіття в Україні: причини, види, наслідки / О.В. Чурилова // Наукові доробки молоді – вирішення проблем європейської інтеграції. – 2008. – Т. 2. – С. 182-184.

Машика Ю.В. Проблемы и уровень безработицы в Украине и странах Европейского Союза

Исследован уровень безработицы в Украине и странах ЕС. Поскольку безработица является важной социально-экономической проблемой, также выяснены последствия, которые влечет проблема безработицы в обществе. Решение проблемы безработицы является важным шагом к лучшей жизни в развитой стране. Указаны и описаны главные причины достаточно высокого уровня безработицы на сегодняшний день, а именно такие как: спад экономики и соответствующее сокращение совокупного спроса на рабочую силу, структурные сдвиги (межотраслевые, внутриотраслевые, региональные), движение рабочей силы (профессиональный, социальный, региональный). Кроме этого, доказано, что рынок труда является сложной экономической структурой, требует постоянных исследований, анализа, статистического учета и постоянного законодательного регулирования.

Ключевые слова: государственное управление, занятость, уровень безработицы, Европейский Союз, миграция рабочей силы, молодежная безработица, регулирование, рабочее место, конкуренция, ВВП, производительность труда.

Mashika Yu. V. The problems and the unemployment rate in Ukraine and the EU

The article examines the unemployment rate in Ukraine and the EU. Since unemployment is an important social and economic problem, as it was found effects that cause the problem of unemployment in the society. Solving the problem of unemployment is an important step towards a better life in a developed country. The article stated and described the main causes very high level of unemployment today, namely, such as the economic downturn and a corresponding reduction in aggregate demand for labor, structural changes (inter-, intra-, regional), movement of labor (professional, social, regional). In addition, it is proved that the labor market is a complex economic structure that requires constant research, analysis, statistical records and direct legislative regulation.

Keywords: governance, employment, unemployment, European Union, labor migration, youth unemployment, regulation, jobs, competition, GDP, labor productivity.

УДК 630*91:504.062

Доц. А.М. Польовський, канд. екон. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЛІСОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ПРИПИНЕННЯ ТОРГІВЛІ НЕЗАКОННО ЗАГОТОВЛЕНОЮ ДЕРЕВИНОЮ

Проаналізовано основні причини незаконних лісозаготівель та наслідки торгівлі незаконно заготовленою деревиною для ринків лісової продукції. Досліджено міжнародні ініціативи щодо вирішення проблеми торгівлі незаконно заготовленою деревиною. Запропоновано комплекс обов'язкових та добровільних інструментів міжнародної лісової політики, необхідних для припинення незаконних лісозаготівель та торгівлі незаконно заготовленою деревиною.

Ключові слова: лісове господарство, лісова політика, сталі лісокористування, незаконні лісозаготівлі, торгівля лісовою продукцією.

Проблеми незаконних лісозаготівель і торгівлі лісовою продукцією потрібно розглядати комплексно в контексті міжнародної лісової політики і запровадження сталого ведення лісового господарства. Завданням міжнародної лісової політики має бути вироблення пріоритетів та визначення необхідних змін у лісовому секторі економіки на національному та міжнародному рівнях з метою удосконалення ведення лісового господарства та досягнення позитивних економічних, екологічних та соціальних ефектів. У цьому контексті важливим завданням є подолання проблеми незаконних лісозаготівель і торгівлі нелегальною деревиною з метою формування ефективного ринку продукції та послуг лісового господарства [2, 3].

Про актуальність проблем походження деревини та незаконного вирубування лісів в Україні свідчать численні публікації в українських і зарубіжних виданнях, проведені конференції та зустрічі науковців, експертів і фахівців лісового господарства. У них пропонують застосувати комплекс інструментів лісової політики для боротьби з нелегальними рубаннями, зокрема запровадження єдиної системи електронного обліку деревини та сертифікації походження деревини, розширення прав та повноважень лісової охорони, диференціація штрафних санкцій за незаконні вирубування лісів тощо [1, 6-8].

Незаконні лісозаготівлі та торгівля нелегальною деревиною є серйозними проблемами не лише через зв'язки з корупцією та злочинністю, але також через їх негативний вплив на ціни лісової продукції та стан лісових екосистем. Незаконні вирубування спричиняють погіршення стану лісів і негативно впливають на показники створення робочих місць, соціально-економічного розвитку та боротьби з бідністю місцевого населення.

У Європі, Північній Америці, Японії та багатьох інших країнах торгівлю незаконно заготовленою лісовою продукцією визнають негативним чинником впливу на лісове господарство країн, що розвиваються. Були запроваджені ініціативи з метою запобігання шкоди довкіллю від торгівлі виробів з деревини. Екологічні вимоги до лісового менеджменту стали частиною функції попиту більшості імпортерів ринків, особливо в сегменті таких кінцевих виробів з деревини, як меблі, папір та будівельні матеріали. Як наслідок, сертифікація та вимога щодо законного походження деревини стали сьогодні ринковим стандар-

том у спробі забезпечити певність для покупців та споживачів розвинених країн у тому, що продукція, яку вони купують, є легальною і походить з лісів, у яких ведеться стале лісове господарство [4, 6].

Обсяги незаконних заготівель деревини у світовому масштабі важко точно встановити. За оцінками Світового банку, у деяких країнах обсяги незаконних лісозаготівель перевищують легальні. Світовий банк оцінює збитки від незаконних лісозаготівель у вигляді втрати прибутків та капіталу в розмірі 10 млрд дол. США та ще 5 млрд дол. США від зниження надходжень у бюджет через уникнення оподаткування. Крім того, незаконна заготівля спричинює зниження ринкової вартості деревини, руйнування лісів і погіршення соціально-економічного стану населення [6].

Ситуація з незаконними рубаннями в різних країнах світу залежить від політичних, інституційних та законодавчих умов, системи лісового менеджменту, ринку лісової продукції, соціальних факторів та традицій. Загалом виділяють 5 основних причин незаконних лісозаготівель [7, 8]:

- Недосконала лісова політика та юридична система, внаслідок чого викривлені економічні стимули сприяють нелегальній діяльності. Законодавство деяких країн, що розвиваються, має прогалини у визначенні таких понять, як система прав власності та прав користування лісовими ресурсами. Надлишкове адміністрування призводить до занадто високих витрат на легальну лісгосподарську діяльність і сприймається як несправедливе, роблячи дотримання норм закону непрактичним чи взагалі нереальним.
- Неможливість забезпечення дотримання законів через слабкість інституцій. Сильні політичні інтереси, прямо чи опосередковано залучені в незаконну діяльність, роблять дотримання законності фінансово не вигідним. Відсутність координації між судовою та правоохоронною гілками влади роблять ризик покарання мінімальним, цим самим сприяючи поширенню незаконних вирубувань.
- Відсутність надійної системи збирання статистичної інформації щодо стану лісових ресурсів, обсягів виробничої діяльності, переміщення деревини всередині країни та за кордон не дають змоги ефективно контролювати процеси заготівлі та торгівлі незаконно заготовленою деревиною.
- Корупція в органах державного управління та приватному секторі через відсутність прозорої лісової політики. Занепокоєння викликає корупція при розподілі прав оренди та користування, контролю заготівлі та транспортування деревини й уникнення сплати платежів та податків. Внаслідок цього проводяться лісозаготівлі на заповідних територіях та національних парках або з порушеннями технологій у державних лісах.
- Зниження ринкової вартості лісової продукції, спричинене появою на ринку дешевшої незаконно заготовленої деревини, що призводить до ситуації, коли легальні заготівельники не можуть конкурувати на ринку з нелегальними.

Для вирішення проблеми торгівлі незаконно заготовленою деревиною на міжнародному рівні та рівні країн-імпортерів деревини були прийняті ініціативи щодо обмеження імпорту нелегальної деревини на ринки ЄС та США. Так, тепер від постачальників деревини вимагається інформація про походження імпортованої деревини, систему контролю за виробництвом і реалізацією, аудиту та моніторингу. У 2003 р. Європейський Союз з метою боротьби з нелегальними вирубуваннями ініціював план дій з забезпечення виконання лісового законодавства, управління та торгівлі (Action Plan for Forest Law Enforcement, Go-

vernance and Trade – FLEGT). План поєднує заходи боротьби з нелегальною деревиною у країнах як експортерів, так і імпортерів, маючи на меті повністю ліквідувати торгівлю з ЄС нелегальною деревиною. Основна увага приділяється укладанню двосторонніх торговельних угод між ЄС та його торговельними партнерами з метою забезпечення імпорту в ЄС лише законної деревини та лісової продукції [4].

У 2008 р. у США був запроваджений закон Лейсі (Lacey Act), який забороняє будь-які операції купівлі-продажу деревини, заготовленої з порушеннями законодавства в країні експортерів [5]. Ці нові законодавчі акти у ЄС та США мають значний потенціал стимулювати виробників та експортерів деревини до викорінення будь-яких нелегальних операцій у лісовому господарстві та торгівлі деревиною і дотримання усіх вимог національного та міжнародного законодавства.

Варто зазначити, що розбіжності у прийнятих законодавчих актах у ЄС та США можуть спричинити проблеми для експортерів. На сьогодні багато країн мають свої внутрішні вимоги і стандарти до походження деревини, що також може спричинити плутанину серед країн-експортерів і знизити ефективність регулювання ринку деревини. У цьому процесі необхідно запроваджувати спільні підходи та міжнародні стандарти, що значно підвищило б ефективність боротьби з торгівлею незаконно заготовленою деревиною. Проблемою є узгодження національних законодавств, адже адаптація міжнародних норм переважно потребує значних зусиль та часу. Більшість країн все-таки надають перевагу розробленню і впровадженню власних національних стандартів та сертифікатів походження. За умови ефективної міжурядової співпраці у процесі регулювання легалізації деревини можна досягнути значного поступу в боротьбі з нелегальним ринком деревини і лісової продукції.

Набутий досвід сертифікації походження деревини може бути використаний для оцінювання екологічних, водозахисних і ґрунтозахисних функцій лісів, депонування вуглецю та збереження біорізноманіття. У всіх цих випадках компенсація за підтримання та надання екологічних послуг лісовласникам та лісовим менеджерам повинна базуватися на результатах контрольних перевірок. Сертифікація сталого ведення лісового господарства забезпечує комплексний підхід і може стати економічною, соціальною та екологічною опорою сталого лісового господарства.

Потрібно наголосити, що поняття сталості лісового господарства відображає екологічні, соціальні та економічні цінності лісів у контексті конкретної країни на певний момент часу. Такі цінності змінюються з часом, внаслідок чого необхідно періодично переглядати поняття сталості у лісовому господарстві. Цьому сприяють зміни стандартів лісової сертифікації, які є практичними вказівками для лісовласників та лісокористувачів. На міжнародному рівні повинна бути досягнута угода щодо мінімальних вимог до законності походження деревини та лісової продукції, внаслідок якої необхідно гармонізувати національні законодавства щодо походження деревини.

Торгівля завжди керується приватним інтересом в отриманні прибутків. Лібералізація торгівлі не забезпечить досягнення сталого лісового господарства. Саме тому необхідно застосовувати комплексний підхід до впровадження

добровільних та обов'язкових інструментів регулювання торгівлі лісовою продукцією та ринків. Обов'язкові інструменти ставлять мінімальні вимоги до лісового господарства. На них повинні базуватися добровільні інструменти, такі як лісова сертифікація сталого ведення лісового господарства. В іншому випадку існування різноманітних стандартів призведе до непевності на ринках та плутанини серед лісовласників та лісокористувачів. З часом вищі стандарти добровільних інструментів будуть включатися у національне лісове законодавство, цим самим підвищуючи планку і просуваючи до сталого лісокористування.

Не применшуючи важливості зазначених вище заходів, варто відзначити, що вони посідають другорядне місце серед інструментів удосконалення національної та міжнародної лісової політики, оскільки вони не спрямовані на подолання фундаментальних причин незаконних лісозаготівель. Головною серед них є відсутність політичної волі урядів країн контролювати процеси знеліснення та деградації лісів, що, своєю чергою, створює умови для корупції та незаконної діяльності.

Висновки:

1. Ефективне регулювання ринку лісової продукції та послуг повинне відбуватися за допомогою комплексу обов'язкових та добровільних інструментів лісової політики на національному та міжнародному рівнях.
2. Торговельні обмеження та вимоги щодо походження деревини дають змогу обмежити доступ на ринок незаконно заготовленої деревини та лісової продукції, а отже, забезпечити на міжнародних та національних ринках більшу частку лісової продукції легального походження.
3. Посилення управлінської функції державних органів у лісовому господарстві з метою боротьби з корупцією та незаконними лісозаготівлями повинне бути спрямоване на досягнення ширших економічних та соціальних цілей в рамках національної та міжнародної лісової політики.

Література

1. Еколого-економічні та соціальні проблеми, зумовлені неефективним і несталим веденням лісового господарства та незаконними лісозаготівлями в Україні : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 2-3 груд. 2010 р., м. Львів / за ред. І. Соловія, М. Чернявського, Я. Геніка. – Львів: Товариство "Зелений Хрест", Ліга-Прес, 2011. – 396 с.
2. Польовський А.М. Аналіз глобальних проблем знеліснення та сталого лісокористування / А.М. Польовський // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 20 13. – Вип. 23.8. – С. 27-33.
3. Польовський А.М. Міжнародний досвід щодо призупинення знеліснення / А.М. Польовський // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 20 13. – Вип. 23.11. – С. 138-143.
4. Douglas Jim. The Future of the World's Forests: Ideas vs Ideologies / Douglas Jim, Markku Simola. – Springer Science+Business Media B.V., 2011. – 211 p.
5. Li R. Long-term effects of eliminating illegal logging on the world forest industries, trade and inventory / R. Li, J. Buongiorno // Forest Policy and Economics. – 2008. – Vol. 10. – Pp. 480-490.
6. Strengthening forest law enforcement and governance / Report No. 36638-GLB, August 2006. – Washington, DC: The World Bank, 2006. – 77 p.
7. Tangmar Marmon. Corruption in the forestry sector and illegal logging / Tangmar Marmon // Policy Briefs. – Eschborn : GTZ, 2009. – №. 1. – 15 p.
8. Wallace C. Economic transformation outside the law: corruption, trust in public institutions and the informal economy in transition countries of Central and Eastern Europe / Claire Wallace, Rossalina Latcheva // Europe-Asia Studies. – January 2006. – Vol. 58, №. 1. – Pp. 81-102.

Польовський А.М. Исследование международной лесной политики по прекращению торговли незаконно заготовленной древесиной

Проанализированы основные причины незаконных лесозаготовок и последствия торговли незаконно заготовленной древесиной для рынков лесной продукции. Исследованы международные инициативы по решению проблемы торговли незаконно заготовленной древесиной. Предложен комплекс обязательных и добровольных инструментов международной лесной политики, необходимых для прекращения незаконных лесозаготовок и торговли незаконно заготовленной древесиной.

Ключевые слова: лесное хозяйство, лесная политика, устойчивое лесопользование, незаконная лесозаготовка, торговля лесной продукцией.

Polovsky A.M. Combating illegal trade of forest products in the framework of International Forest Policy

Main causes of illegal logging and consequences of illegal forest products trade for forest products markets are analyzed. International initiatives to combat illegal trade of forest products are investigated. Complex of mandatory and voluntary instruments of international forest policy, aimed at combating illegal logging and illegal forest products trade, is proposed.

Keywords: forest management, forest policy, sustainable forestry, illegal logging, forest products trade.

УДК 330.101:331.522.4

Доц. Г.В. Прошак, канд. екон. наук –
Львівський НУ ім. Івана Франка

ІНСТИТУЦІЙНА БАЗА РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ УКРАЇНИ

Виокремлено та проаналізовано основні складові інституційної бази розвитку вітчизняного людського капіталу. Обґрунтовано необхідність дослідження інституційної бази із врахуванням багатограничних відносин, які об'єднують формальні та неформальні інститути. Простежено позитивні та негативні тенденції у функціонуванні сучасної інституційної бази розвитку людського капіталу в Україні, що дасть змогу запропонувати шляхи її поліпшення.

Ключові слова: інституційна база, людський капітал, неформальні інститути, формальні інститути, освіта, охорона здоров'я, культура.

Постановка проблеми. Інституційний підхід до аналізу людського капіталу передбачає вивчення таких суспільних інститутів, як сім'я, освітні та медичні заклади, установи культури, центри підготовки і перепідготовки кадрів, служби зайнятості тощо. Синтез основних положень неокласичного напрямку економічної теорії та інституціоналізму дає змогу глибше дослідити природу людського капіталу і його роль у соціально-економічному розвитку країни. Проте у період формування інноваційної економіки актуальною проблемою є становлення нової інституційної бази, яка має створювати сприятливі умови для збереження людського капіталу, нагромадженого за попередні роки, примноження інноваційного людського капіталу та ефективного його використання у вітчизняній економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поява і розвиток концепції людського капіталу пов'язані з роботами Т. Шульца, Г. Беккера, Е. Денісона, Дж. Кендрика, Ф. Махлупа, Дж. Мінцера, Дж. Псахаропулоса, Л. Туроу, І. Фішера та інших відомих вчених. У своїх працях вони розкрили сутність поняття "людський капітал", проаналізували вплив інвестицій на формування і розвиток